

DASH-kyselykaavakkeen suomentaminen ja kulttuuriadaptaatio

Eeva Hacklin, Satu Timlin, Rami Madanat, Niko Strandberg, Hannu Aro

Ortopedian tutkimusyksikkö, Turun yliopisto ja TYKS

The Disabilities of the Arm, Shoulder and Hand (DASH) outcome measure is a 30-item, self-report questionnaire designed to measure physical function and symptoms in patients with any of various musculoskeletal disorders of the upper limb. The questionnaire gives clinicians and researchers the advantage of having a single, reliable instrument that can be used to assess any or all joints in the upper limb. A shorter version called the QuickDASH is also available for use. Both tools are reliable and responsive and can be used for clinical and/or research purposes. The translation and cross-cultural adaptation of these questionnaires into Finnish has now been performed. The translations have been accepted by the Institute for Work and Health (IWH) and are now available for use. The Finnish translation has yet to be validated against other outcome measures.

The Disabilities of the Arm, Shoulder and Hand eli DASH on American Academy of Orthopedic Surgeons' in ja Institute for Work & Health'in (1) kehittämä kyselykaavake, jonka avulla arvioidaan yläraajojen toimintakykyä ja oireita. Alkuperäisenä kielenä kyselykaavakkeella on englanti, ja se on käännetty nyt jo 27:lle eri kielelle (2).

DASH-kyselykaavakkeen pääosa koostuu 30 kohdasta, joissa kysytään potilaan yläraajan toimintakykyä edeltävän viikon ajalta. Kaavake on tarkoitettu potilaan täytettäväksi. DASH-kyselykaavakkeen lyhyt versio on 11-kohtainen QuickDASH. Molemmissa kyselykaavakkeissa on lisäksi 8-kohtainen valinnainen osio, jossa yläraajan toimintakykyä arvioidaan työnteon ja haastavien harrastuksien lähtökohdasta (3).

DASH-kyselykaavakkeen käyttöä on tutkittu laajasti (1,4,5). Sitä on käytetty paljon yläraajaan liittyvissä tutkimuksissa (6,7). Tutkimuskäytön lisäksi DASH soveltuu käytettäväksi myös kliiniseen työhön.

DASH-kyselykaavake on nyt käännetty suomeksi ja kulttuuriadaptoitu suomalaiseen kulttuuriin sopivaksi Institute for Work & Health -yhdistyksen ohjeiden mukaisesti (8). Ohjeet perustuvat Guillemmin yle-

sesti hyväksytyihin suosituksiin kyselykaavakkeiden kääntämisestä ja adaptaatiosta (5,9).

Aineisto ja menetelmät

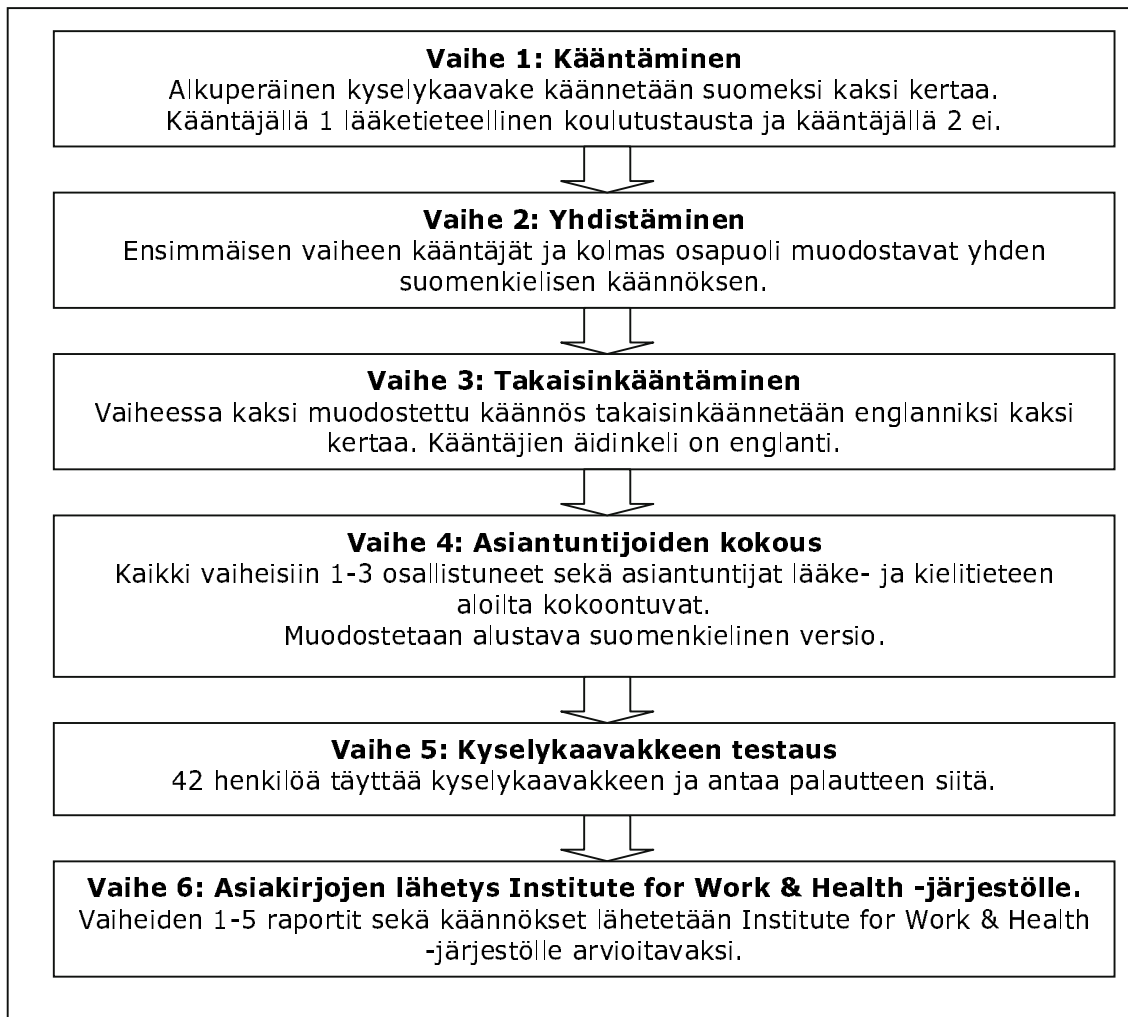
DASH- ja QuickDASH-kyselykaavakkeet

DASH-kyselykaavakkeen pääosa koostuu 30 kohdasta, joissa kysytään potilaan yläraajaoireista edeltävällä viikolla. Kyselykaavakkeen avulla voidaan arvioida potilaan yläraajaoireesta johtuvaa haitta-astetta arkielämässä. Ensimmäisissä 21 kohdassa kysytään eri arkielämän toimien suorittamisen vaikeuden astetta. Viisi kohtaa käsittelevät yläraajaoireiden voimakkuutta. Neljä kysymystä käsittelevät yläraajaoireiden vaikutusta arkielämään, unenlaatuun ja itsetuntoon.

Pääosan lisäksi kyselykaavakkeessa on kaksi valinnaista kohtaa; työosio ja urheilu/musiikkiosio, mikäli halutaan arvioida tarkemmin yläraajan käyttöä työnteossa tai harrastuksessa. Valinnaiset osiot sisältävät neljä kysymystä.

Jokaisessa kohdassa on viisi vastausvaihtoehtoa. Vastaukset on pisteytetty asteikolla 1–5. Kaikista vas-

Taulukko 1. DASH-kyselykaavakkeen kääntäminen ja kulttuuriadaptaatio.

tatuista kohdista annetut pisteet lasketaan yhteen ja näistä lasketaan keskiarvo, joka on yhden ja viiden väliltä. Tästä keskiarvosta vähennetään yksi ja kerrotaan tulos 25:llä. Lopullinen tulos on asteikolla 0–100 ja mitä suurempi tulos, sitä suurempi haitta-aste yläraajoireella on (3). QuickDASH-kyselykaavake on lyhennetty versio DASH-kyselykaavakkeesta. QuickDASH sisältää 11 kohtaa sekä valinnaiset työ- ja urheilu/musiikkiosiot.

Kääntäminen ja kulttuuriadaptaatio

DASH-kyselykaavake käännettiin, validoitiin ja kulttuuriadaptoitiin suomenkielille Institute for Work & Health'in antamien ohjeiden mukaisesti. Käännöstyö suoritetaan kuudessa eri vaiheessa (taulukko 1), joista jokaisesta kirjoitetaan raportit (8). Käännöstyössä

käännetään sekä DASH, QuickDASH että pisteytysohjeet kyselykaavakkeille.

Ensimmäisessä vaiheessa englanninkielinen DASH-kyselykaavake käännettiin suomenkielille. Kaksi kääntäjää tekivät toisistaan riippumattomat käännökset, jotka toisessa vaiheessa yhdistettiin yhdeksi versioksi kolmannen ulkopuolisen henkilön kanssa.

Kolmannessa vaiheessa kaksi äidinkieleltään englanninkielistä kääntäjää käänsi suomenkielisen DASH-version takaisin englanniksi. Näin saatiin tarkastettua suomenkielisen version käännöstarkkuus alkuperäiseen verrattuna.

Takaisinkäännösvaiheen jälkeen ryhmä asiantuntijoita kokoontui kokoamaan alustavan version suomenkielisestä DASH-kyselykaavakkeesta. Kokouksessa oli

paikalla kääntäjät, sekä kääntämisharjojen mukaiset asiantuntijat lääketieteen ja kielitieteen aloilta. Ryhmä kävi DASH-kyselykaavakkeen kohta kohdalta läpi tavoitteenaan luoda kyselykaavakkeesta suomenkielinen versio, joka vastaisi alkuperäistä kyselykaavaketta semanttisesti, idiomaattisesti, kokemusperäisesti ja käsitteellisesti.

Tämän jälkeen alustava suomenkielinen DASH-kyselykaavake testattiin 42 potilaalla, iältään 21–85 vuotta, joista miehiä oli 18 ja naisia 24 (vaihe 5). Testiin osallistujat olivat kirurgian poliklinikalle tulevia potilaita, ja heidät valittiin satunnaisotannalla. Täytettyään DASH-kyselykaavakkeen he saivat kommentoida vapaasti kyselykaavakkeen kielen selkeyttä ja ymmärrettävyyttä.

Viidennessä vaiheessa on mahdollista myös validoida kyselykaavake. Kansainvälisesti tässä on käytetty statistisia menetelmiä, joissa DASH-kyselykaavaketta on verrattu SF-36-kaavakkeeseen (5,10). Suomenkielistä DASH-kyselykaavaketta ei ole validoitu tässä työssä.

Viimeisessä vaiheessa (vaihe 6) kaikki kääntämistyöhön liittyvät asiakirjat lähetettiin Institute for Work & Health -järjestölle. Asiakirjoihin kuuluivat kaikki käännökset, käännöksistä tehdyt raportit, kokousraportit sekä raportti kyselykaavakkeen testauksesta.

Lopuksi

Institute of Work & Health -järjestö hyväksyi suomenkielisen DASH-kyselykaavakkeen viralliseksi käännökseksi 11. joulukuuta 2008. Palautteessa käännöstyö arvioitiin hyvin toteutetuksi.

Toteutimme käännöstyön tarkasti Institute for Work & Health'in ohjeita noudattaen. Tavoitteena oli saada suomenkielinen DASH-kyselykaavake, joka on kieleltään selkeä ja sisällöltään vastaa kulttuuriamme kuitenkin niin, että kaavake on suoraan verrattavissa alkuperäiseen. Kaavaketta testanneesta 42:stä henkilöstä 36:n mielestä kyselykaavake oli selkeä ja hyvin ymmärrettävä.

Kyselykaavakkeen kääntäminen ja kulttuuriadaptatio oli pääosin helppo toteuttaa. Eniten keskustelua asiantuntijakomitean kokouksessa aiheutti anatomisten termien suomennus. Erityisesti sana ”arm” koettiin hankalaksi kääntää tarkasti, mutta selkeästi suomeksi yhtä sanaa käyttäen. Yhteisymmärryksessä kokouksessa päätettiin kyselykaavakkeessa käyttää termejä kyynärvarsi ja olkavarasi.

Suomenkieliset DASH- ja QuickDASH-kysely-

kaavakkeet on julkaistu Institute for Work & Health -järjestön Internet-sivuilla (<http://www.dash.iwh.on.ca>) ja niille on myönnetty 5 vuoden lisenssi. Kyselykaavakkeita voi käyttää kliinisessä työssä sekä tutkimuksissa ilman korvausta referoimalla alkuperäislähdettä (11).

Kirjallisuus

1. Hudak PL, Amadio PC, Bombardier C, and the Upper Extremity Collaborative Group (UECG): Development of an upper extremity outcome measure: the DASH (disabilities of the arm, shoulder and hand). *Am J Ind Med.* 1996;29:602-608.
2. The DASH outcome measure website (<http://www.dash.iwh.on.ca/index.htm>).
3. McConnel S, Beaton DE, Bombardier C: Disabilities of the arm, shoulder and hand: the DASH outcome measure user's manual. First Edition. Institute for Work & Health, Toronto, Ontario 1999.
4. Beaton DE, Richards RR: Measuring function of the shoulder. A cross-sectional comparison of five questionnaires. *J Bone Joint Surg Am* 1996;78-A:882-890.
5. Atroshi I, Gummertsso C, Andersson B, Dahlgren E, Johansson A: The disabilities of arm, shoulder, and hand outcome questionnaire. Reliability and validity of the Swedish version evaluated in 176 patients. *Acta Orthop Scand.* 2000;71:613-618.
6. Saxena P, Cutler L, Feldberg L: Assessment of the severity of hand injuries using 'hand injury severity score', and its correlation with the functional outcome. *Injury.* 2004;35(5):511-516.
7. Wei DH, Raizman NM, Bottino CJ, Jobin CM, Strauch RJ, Rosenwasser MP: Unstable distal radial fractures treated with external fixation, a radial column plate, or a volar plate. A prospective randomized trial. *J Bone Joint Surg Am.* 2009;91-A:1568-1577.
8. Beaton D, Bombardier C, Guillemin F, Ferraz MB: Recommendations for the Cross-Cultural Adaptation of the DASH & Quick-DASH Outcome Measures. Institute for Work & Health 2007.
9. Guillemin F, Bombardier C, Beaton D: Cross-cultural adaptation of health-related quality of life measures: literature review and proposed guidelines. *J Clin Epidemiol.* 1993;46:1417-1432.
10. Padua R, Padua L, Ceccarelli E, Romanini E, Zanoli G, Amadio PC, ym: Italian version of the Disability of the Arm, Shoulder and Hand (DASH) questionnaire. Cross-cultural adaptation and validation. *J Hand Surg Br.* 2003;28:179-186.
11. Hannu Aro, Eeva Hacklin, Rami Madanat, Niko Strandberg. Finnish DASH. (<http://www.dash.iwh.on.ca/translate.htm>). Orthopaedic Research Unit, University of Turku, Turku, Finland.